

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΜΑΪΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ατομική και κοινωνική ευθύνη

Η ιστορία του κορονοϊού έφερε στην επικαιρότητα τη λέξη «ευθύνη» στην ατομική και στην κοινωνική της εκδοχή. Λοιμωξιολόγοι και δημοσιογράφοι την έχουν εντάξει στο λεξιλόγιό τους, για να αφυπνίσουν το φιλότιμο και την αυτοπειθαρχία – στοιχεία απαραίτητα για να εφαρμοστούν τα μέτρα που παίρνει η κυβέρνηση για να βγούμε με τις μικρότερες απώλειες από αυτή την περιπέτεια.

Παρότι η **πλειονότητα** του κόσμου φαίνεται να προσαρμόζεται στη **νέα** αυτή κατάσταση, στις πρώτες ημέρες **υπήρξαν φαινόμενα** από πολλούς που **αψήφησαν** την κρισιμότητα των στιγμών. Καταναλωτική επιδρομή στα σουπερμάρκετ, συγχρωτισμός σε κλειστούς και ανοιχτούς χώρους έδειξαν μια ανωριμότητα των συμπολιτών μας που έβαλαν σε κίνδυνο τη ζωή τους, αλλά και τη ζωή των άλλων.

Έγινε με κάθε τρόπο επίκληση στην ατομική ευθύνη για την πιστή εφαρμογή των μέτρων. Η ευθύνη, όμως, δεν εμφανίζεται ξαφνικά, ούτε κατά παραγγελία. Καλλιεργείται στους πολίτες με την παιδεία, την εφαρμογή δίκαιων νόμων και την καθημερινή πρακτική στις μεταξύ μας σχέσεις και σε αυτές με το κράτος.

Η συναίσθηση του χρέους, οι ηθικές αρχές, αλλά και ο σεβασμός και η αγάπη για τον συνάνθρωπο γεννούν την ευθύνη. Είναι ατομική όταν εκπορεύεται από το άτομο και ασκείται από αυτό. Κινούμενο στο πλαίσιο της νομιμότητας έχει διακηρυγμένα δικαιώματα, αλλά έχει δεσμευτεί και με υποχρεώσεις.

Αν δεν εκδηλωθεί, έρχεται η αδήριτη ανάγκη και επιβάλλεται. Τότε, όμως, δεν μπορούμε να μιλάμε για ευθύνη, αλλά για συμμόρφωση. Γέννημα του φόβου και της τιμωρίας, πολλές φορές υποκριτικά, εμφανίζεται με τον μανδύα της ευθύνης. Η πραγματική όμως ευθύνη εκπορεύεται από ανθρώπους καλοπροαίρετους, αυτοθυσιαστικούς, ευαίσθητους πολίτες και καμιά φορά ήρωες. Σε αυτούς τους ανθρώπους δεν έχει θέση η ανυπακοή για την ανυπακοή, η αδιαφορία, η μαγκιά, ο εγωκεντρισμός, η προβολή και η δημοσιότητα λίγων λεπτών.

Προσωπικότητες με σταθερές αναφορές που δεν επηρεάζονται από τους ανέμους των καιρών, με επίγνωση του εφήμερου και του αιώνιου. Εγγύηση για τους συνανθρώπους του που έρχονται σε επαφή μαζί του, αλλά και στην κοινωνία ολόκληρη.

Στο σημείο ακριβώς αυτό φαίνεται ότι η ατομική ευθύνη δεν είναι και τόσο ατομική, αλλά εμπλέκεται με την κοινωνική, αφού μέσα στην κοινωνία καλλιεργείται, δοκιμάζεται και ασκείται. Την ονομάζουμε κοινωνική, όταν τη συναντούμε σε μεγάλα πληθυσμιακά σύνολα, όταν την προσδοκούμε από το σύνολο της κοινωνίας. Είναι τότε που οι πολλοί δεν συμμορφώνονται, αλλά στοιχίζονται οικειοθελώς πίσω από έναν υψηλό στόχο, έναν ιερό σκοπό. Τότε η επιτυχία των ενεργειών τους και των σχεδίων τους είναι πλέον η βέβαιη.

Οι κοινωνικοί αρμοί γίνονται πιο σφιχτοί και η αλληλεγγύη γίνεται σχεδόν ψηλαφητή. Το ενδιαφέρον για τον συνάνθρωπο διαπερνά τις διαφορετικότητες, ανοίγει τους ορίζοντες της ευαισθησίας και παίρνει τη μορφή μια μεγάλης αγκαλιάς, έτοιμης να κλείσει μέσα της και να βοηθήσει τον πλησίον, αυτόν τον άγνωστο...

Γιατί πλησίον είμαστε και εμείς οι ίδιοι για τους άλλους. Ακατάλυτοι δεσμοί δημιουργήθηκαν από τότε που ο άνθρωπος άρχισε να ζει σε κοινότητες. Έκανε συμφωνίες, με τους άλλους, έφτιαξε νόμους, καθιέρωσε θεσμούς, ανέπτυξε ήθη και έθιμα και όλα αυτά τα συντήρησε, τα προσοπίστηκε, τα διαφύλαξε. Αυτά, όμως, δεν έγιναν άπαξ και τελειώσαμε.

Άλλοτε πάλι τα καταπάτησε, τα αλλοίωσε, τα κακοποίησε. Πολιτικό ζώο ο άνθρωπος έχει και ένστικτα που τον γυρίζουν πίσω. Παρά τις προόδους σε διάφορους τομείς της ζωής του, στα κύτταρά του κρύβονται αισθήματα και αναμνήσεις της πρωτοϊστορίας του. Κι όταν έρθουν στην επιφάνεια αναταράσσουν σχετική ηρεμία που επετεύχθη με τόσο κόπο. Το κοινωνικό συμβόλαιο κοντεύει να αχρηστευθεί.

Όμως αυτή η αναταραχή οφείλεται και σε άλλους λόγους: κοντόφθαλμα συμφέροντα ατόμων και ομάδων, υπερφίαλα σχέδια ηγετών και κάθε είδους φανατισμοί συναποτελούν ένα εκρηκτικό κοκτέιλ που δυναμιτίζει τα θεμέλια της κοινωνίας. Ανερμάτιστα προσχήματα, ακατάσχετη απληστία, ασυγκράτητη αφροσύνη οδηγούν σε εκρηκτικές καταστάσεις και βάζουν σε κίνδυνο την κοινωνική συνοχή και κάποτε, την ίδια τη ζωή των ανθρώπων.

Τότε είναι που η κοινωνία πρέπει να δράσει συλλογικά, οργανωμένα για να διαφυλάξει όσα πέτυχε με κόπο. Να βάλει κάθε κατεργάρη στον πάγκο του: να τιμωρήσει τον κερδοσκόπο, τον καταπατητή, τον διαδοσία ψευδών ειδήσεων, τον πονηρό, τον τυχοδιώκτη που είναι έτοιμος να εκμεταλλευτεί τη συγκυρία κάνοντας εμπόριο τον φόβο, την αδυναμία, την ανάγκη, τη φτώχεια των συνανθρώπων του.

Αυτές τις ημέρες τα είδαμε όλα αυτά στα σουπερμάρκετ, στα φαρμακεία, στον χωρίς προφύλαξη συγχρωτισμό σε πλατείες και παραλίες. Καιρός να συνέλθουμε. Η κοινωνική ευθύνη δεν αγοράζεται ούτε πωλείται είναι αγαθό που αποκτιέται με καθημερινή άσκηση και όχι ευκαιριακά.

Σωτήρης Στεφανόπουλος , φιλόλογος- συγγραφέας , «Εφημερίδα των συντακτών» 23.03.2020

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε σε 100-120 λέξεις.

25 μονάδες

B1. Να επιβεβαιώσετε ή να διαψεύσετε τους παρακάτω ισχυρισμούς, σημειώνοντας αντίστοιχα **Σωστό** ή **Λάθος**.

α. Η πλειοψηφία των πολιτών στη χώρα μας ανταποκρίθηκε από νωρίς στο κάλεσμα για επίδειξη ατομικής ευθύνης

β. Ευθύνη και συμμόρφωση είναι έννοιες ταυτόσημες.

γ. Η ατομική και κοινωνική ευθύνη συνδέονται μεταξύ τους.

δ. Τα κατώτερα ένστικτα του ανθρώπου δεν είναι ικανά να διαταράξουν την αρμονική κοινωνική συνύπαρξη.

ε. Η κοινή γνώμη οφείλει να καταδικάζει αρνητικά φαινόμενα που απειλούν τη συνοχή της .

10 μονάδες

B2. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία περίπτωση επίκλησης στη λογική και μία περίπτωση επίκλησης στο συναίσθημα, αιτιολογώντας τις επιλογές σας με αναφορές στο κείμενο.

10 μονάδες

B3. Να εντοπίσετε τρία σημεία στο κείμενο όπου διαφαίνεται η ειρωνική διάθεση του αρθρογράφου και να γράψετε με ποια γλωσσική επιλογή εκφράζεται αυτή.

9 μονάδες

B4. α. «Παρότι η **πλειονότητα** του κόσμου φαίνεται να προσαρμόζεται στη **νέα** αυτή κατάσταση, στις πρώτες ημέρες υπήρξαν **φαινόμενα** από πολλούς που **απήφησαν** την κρισιμότητα των στιγμών». Να αντιγράψετε το απόσπασμα αντικαθιστώντας τις **τονισμένες** λέξεις με τις συνώνυμές τους. (μον. 4)

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο περιπτώσεις μεταφορικού λόγου και να εξηγήσετε τη σημασία τους στο νόημα του κειμένου. (μον. 2)

6 μονάδες

Γ1. Να γράψετε ένα άρθρο (450-550 λέξεις) που θα δημοσιευθεί στο ιστολόγιο του σχολείου σας στο οποίο να αναπτύξετε τις απόψεις σας για τους λόγους που ευθύνονται για τα κρούσματα έλλειψης ατομικής και συλλογικής ευθύνης στην εποχή μας. Στη συνέχεια να πληροφορήσετε τους συμμαθητές σας για τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να καλλιεργηθεί το αίσθημα της ευθύνης στους νέους.

40 μονάδες

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα **να μην τα αντιγράψετε** στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.**
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία και θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
5. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μια (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ